

رِابه زینال انگر که روی گلویش با گذاشته و راه نفسش را بسته بودند. چند روز بود که خواب و خوراک نداشت یعنی در حقیقت دو سال بود که به هر روز راهی متوسل می‌شد تا شاید بتواند از معرکه در برود اما نشد که نشد. خودش و نگرانی‌هایش کم بودند بزرگ ترهایی که سابقه داشتند از دیگران شنیده بودند نیز آنطور خاطرات بدر را بزرگ و پر رنگ برایش تعریف می‌کردند که با خودش می‌گفت بپریم بهتر است که بروم. در بین همه ناامیدی‌هایی که بزرگ ترها در دلدش می‌انداختند حرف‌های پدر بزرگ اما دلگرم‌کننده بود، چرا؟! چون او بیشتر از آنکه بدی‌ها در ذهنش مانده باشد، خاطره‌های خوش را مثل روز در ذهنش حفظ کرده‌و از یساده‌آوری‌اش لذت می‌برد. پدربزرگ دستش را روی دست ایمان جوان ۲۴ ساله فامیل می‌گذارد؛ جوانی که

دوران سربازی و دغدغه‌هایش از نگاه کارشناسان

۲سال فرصت طلایی برای مرد شدن

نگر فرتیم معافی، اما دیدیم

■ **علیرضا نجفی، ۲۶ ساله**

ببینید هر کسی در زندگی‌اش مرحله و گذاری دارد که دوست‌ندارد در آن شرایط باقی بماند. ما پسرها از آن دست کسانی هستیم که اغلب از دوران سربازی فرار می‌کنیم، البته برای این فرار مان هم دلایل مخصوص و منطقی خودمان را داریم چون فکر می‌کنیم وقتی قرار است دو سال از زندگی‌مان را که بیشتر از ۲۴ ماه نمی‌شود بزمان یادگرفتن و گذر روزهایی کنیم که در نهایت هیچ چیزی نمی‌آموزیم، منبع در آمدی اضافه نمی‌کنیم و تنها کاری‌تی به دستمان می‌دهند که به‌اسم پایان خدمت می‌توانیم مثلاً گواهینامه بگیریم یا املاک به نام خودمان بزنیم، مگر دیوانه‌ایم دو سال از عمرمان را اینطور باطل کنیم؟ در عوض می‌گردیم هر سه راهی که پیدا

سن ناپختگی و تصمیم‌های نادرست

■ **دکتر بهروز شایسته، روانشناس و تحلیلگر رفتار**

انسان رفاه‌طلب است؛ این حقیقت ذات آدمی است که دوست دارد در کمترترین زمان، راحت‌ترین مسیر و بهترین سود را کسب کند. این فکر راحت‌طلبی و رفاه‌خواهی باعث می‌شود در هر مسیری که قرار می‌گیرد به مسیرهای سریع پیش‌رونده فکر کند، نکته اینجاست که ما در هر سن و شرایطی که قرار داشته باشیم با توجه به شرایطی که می‌خواهیم از آن‌شانه خالی کنیم، راه‌هایی که اغلب با کم‌اقتضای همان زمان، مکان، و سن است؛ راه‌هایی که اغلب با گذشت زمان تأسف می‌خوریم که چطور آن را انتخاب کردیم. سربازی و مدت دو ساله آن که این روزها سازمان نظام وظیفه کشور تلاش می‌کند به هر طریق ممکن و با استفاده از مزایای مختلف مثل ازدواج، تحصیلات، فرزند داشتن و نظایر آن مدت زمان آن را کم و شرایطش را آسان کند، یکی از همین مراحل زندگی است.

جوانی که در شرایط نرمال ۱۸سالگی باید به فکر رفتن به سربازی باشد و در شرایط متفاوت تر جوان‌هایی با سن ۲۴ سال و لیسانس یا ۲۶ سال و فوق‌لیسانس به هر حال باید در هر سنی به فکر رفتن به سربازی باشند. اما تصور کنید جوان امروزی ما با برداشتی که از سربازی دارد در هر سنی می‌گردد برای خودش ثنوری‌های ذهنی می‌چیند تا با کمک آنها به هر طریق ممکن به سربازی نرود. فراموش نکنید در هر سنی که باشد روش‌هایی به ذهنش می‌رسد که مختص همان سن و خود است و یک یا چند سال بعد قطعاً به روش‌های ذهنی قبل خود خواهد خندید.

حالا در نظر بگیریم یک جوان ۱۸ ساله امروزی که به‌شدت به خانواده و به‌ویژه مادرش وابسته است، کمتر پیش آمده که

سخت دور از خانه باشد، غذای نامناسب بخورد یا در شرایط شب‌خوابید؛ جوانی که در زمستان خانه گرم انتظارش را می‌کشید و تابستان همه خنکی‌های اطراف مهیا بوده، حالا باید بپذیرد که دو سال، با غذا، شرایط استراحت، کار و حتی خواب متفاوت سبزی کند.

اگر چه شرایط سربازی‌های فعلی به هیچ وجه با شرایط سابق قابل مقایسه نیست اما مهم این است که به هر حال جوان‌ها طالب رفاه هستند. حالا تصور کنید با وصف سربازی‌های قدیم طبیعی است که برخی جوان‌های نازک نارنجی با توسل به هر روش ممکن از به سربازی رفتن طفره برونند.

خب با این اوصاف کافی است در این شرایط روحی بد جوان و خانواده‌اش یک نفر بیاید و روش‌هایی را با نهایت آب و تاب تعریف کند، با این هدف که «می‌شود با یک راه کوچک معافیت گرفت.» این معافی گرفتن‌ها قدیم دامنه بسیار وسیع و متفاوتی داشت تا جایی که کار چاق کن‌های معافی گرفتن برای هر کسی روش خاص خودش را سراغ داشتند و به کار می‌گرفتند اما با رو شدن دست فرست‌طلب‌ها بخش مهمی از دلایل معافی گرفتن حذف شد، مثلاً در یکی از روش‌های معافی گرفتن سابق نداشتن بیش از ۱۴ دندان شرط معافی گرفتن بود با همه تفاسیر و شرایطی که گفتم وقتی جوانی می‌دید می‌تواند با کشیدن نصف دندان‌هایش کارت معافی

امسال بعد از یک دوره معافیت تحصیلی و تمام شدن درشس باید برود خدمت سربازی. پدربزرگ تعریف می‌کند: «زمان ما شکر و صابون جزو اقلام گر انقیمت و کمیاب بود اما در یادگان‌ها به وفور پیدا می‌شد. نه اینکه مفت مفت بدهند نه هر کس به اندازه جیره‌اش می‌گرفت اما چون گران بود کسی مصرف نمی‌کرد و نگه می‌داشت تا با خودش زمان مر خصی بیاورد خانه. چند ماه که گذشت قانون گذاشتند بر دن اقلام به‌خانه ممنوع است ما که دلخوش بودیم کلی شکر و صابون عطری مصرف نکردده داشتیم، دلمان نمی‌آمد با خودمان نبریم خانه. روز آخر سربازی تصمیم گرفتیم بکجوری شکر‌ها را در زیر آستر شلوار جاسازی کنیم. ما شش نفر که از یک روستا خدمت‌رفته بودیم با هم دوست بودیم. زمان بیرون آمدن از یادگان جلوتر از همه یدالله رفت تا کارهایش را انجام دهد سرباز کشیک مشکوک شد که مبادا چیزی

سبک زندگی

سبک زندگی ۸۸۹۸۴۷۱

از یادگان کش رفته باشیم چپ چپ به یدالله نگاه کرد او هم که دل کوچک، چک نخورده به گناه کرده اعتراف کرد. چشمت روز بد نبیند در یک چشم برهم زدن از همه ما شش نفر چندین کیلو شکر و صابون کشف کردند، اگر چه داغ آن روز به دلم مانده‌اما از مرور خاطراتش لذت می‌برم.» پدربزرگ پشت سر هم خاطرات خوش روزهای سربازی را تعریف می‌کرد. رفته رفته رنگ زرد صورت ایمان گل می‌انداخت. به‌جای غم خنده روی صورتش جا می‌گرفت تا اینکه کمتر از چند ساعت بعد صدای بلند خنده‌های ایمان از خاطرات پدربزرگ شنیده می‌شد. ایمان با دل قرص فردا عازم خدمت سربازی می‌شد در حالی که برخی دوستانش در تلاش بودند تا روز آخر به هر روشی که شده معافیت پزشکی بگیرند حتی به قیمت کج شدن ستون فقراتشان یا صاف شدن کف پایشان!

سبک جوانی

زندگی‌ام از هم پاشید پسر م هم مرد نشد

■ **معصومه بختیاری، ۵۴ساله**

مامدرها همینطوری راضی نمی‌شویم که پسرمان را راه دور بفرستیم حالا تصور کنید قرار باشد فرزندمان را بفرستیم راه دوری که هم شرایط سخت است، هم دسترسی به او نداریم، هم می‌دانم اوضاع خواب و خوراکش در دست و اصولی نیست و همه اینها به کنار. می‌دانیم که در عرض این دو سال جز یکسری اصول نظامی چیزی یاد نمی‌گیرد که به درد آینده و زندگی خودش، همسرش و شغلش بخورد. پس همه اینها باعث می‌شود ما تمام تلاش‌مان را بکنیم تا به هر قیمتی شده بچه‌ها از ما دور نشوند. خاطرم هست زمان سربازی رفتن پسر بزرگ‌تر من اصلاً تاب نداشتم ببینم که دور برایش مرخصی تحصیلی بگیریم. خدارا شکر او هم در این مدت خوب درس می‌خواند اما بعد از لیسانس می‌خواست فکر کار و درآمد باشد که همه می‌گفتند اول تکلیف سربازی‌اش را روشن کنید. به پیشنهاد یکی از دوستان پسر م فرتیم پیش کسی که می‌توانست با توجه به شرایط هر کس پیشنهادی برای معافی بدهد. تنها پیشنهادی که برای ما داشت این بود که من و همسر م از هم جدا شویم. کارت معافی پسر م را بگیریم و برای محکم‌کاری چند سال با عقد موقت زندگی کنیم تا مبادا کارت معافیت ابطال

جنگاوری و دفاع در خون ماست

■ **دکتر منصور بهرامی، تحلیلگر رفتار**

فراموش نکنیم ما کشوری هستیم که همیشه مورد تجاوز و حمله بودهایم. فارغ از حمله‌های غیر نظامی و فرهنگی ما کشوری هستیم که در هفت جنگ تحمیلی دیدیم چطور می‌شود همه کشورهای جهان در مقابل ما صف‌ارایی کنند و همه با تمام تجهیزات‌شان به جنگ ما بیایند. کشوری که چنین تجربه‌ای را نداشته نباید به هیچ وجه نسبت به تربیت نسل رزمنده و جنگی کوتاهی کند، دقیقاً به همین دلیل است که من ایمان دارم ما نمی‌توانیم و نباید خدمت سربازی را حذف یا کم کنیم بلکه معتمد باید از این زمان بهترین استفاده را کنیم.

ما باید بیاییم و از زمان دو ساله‌ای که به تصور همه وقت هدر دادن است و اندوخته‌ای دربی ندارد زمانی بسازیم برای بهترین آموزش و کارایی. ما اگر در همین مدت دو سال جوان‌ها را براساس علایق و تحصیلات و مهارت‌هایشان به‌کار بگیریم و در گروه‌های تخصصی در قالب خدمت نظام وظیفه بگنجانیم، قطعاً بعد از دو سال می‌توانیم نیروهای روز رزیده و آماده به خدمتی نه تنها مدت دو سال زود سبزی شود بلکه هر سرباز بعدها چنان با لذت از خاطرات این دوران تعریف کند که هر نسل پیش از دیگری مشتاق سربازی رفتن باشد. اما متأسفانه ما این روزها

نگاه

رفتارسازی ترک‌ها برای دوران خدمت در همسایگی ما

فرهنگ دفاع ۸ساله رابه سربازی پیوند بز نیم

■ **دکتر محمود سهیلی***

من در مورد سربازی و تفکری که متأسفانه در ذهن برخی جوان‌ها شکل گرفته تنها یک سؤال مهم دارم «چرا دنبال بهانه‌های مختلف می‌گردند که سربازی نروند؟ مگر قرار است در دوران سربازی چه اتفاق بدی بیفتد؟» خودم جواب این سؤال را می‌دانم چون خودم این سن را پشت سر گذاشته‌ام اما می‌خواهم بگویم دوران سربازی با همه تعریف‌ها و بدی‌هایی که‌از آن گفته می‌شود آنقدر چیز بدی نیست که به خاطر حذف آن کسی حاضر شود مشکلات و آسیب‌های جدی جسمی و خانوادگی برای خودش ایجاد کند. برعکس، سربازی دورانی است که با برنامهریزی درست می‌توان از آن فرصتی طلایی ساخت. من به‌عنوان یک جامعه‌شناس و جمعیت‌شناس معتمد بخش مهمی از مشکلاتی که در مسئله سربازی شکل گرفته ناشی از فضای غلطی است که سازمان‌های متولی ایجاد کرده‌اند و بخش دیگری هم سهم خانواده‌هاست. اعتقاد من به این دلیل است که می‌بینیم در برخی کشورها نه تنها جوان‌ها از خدمت سربازی نمی‌گریزند بلکه خانواده‌ها هم در تشویق آنها سهیم می‌شوند. در اینجا می‌خواهم به‌عنوان یک نمونه نزدیک و محسوس، به فرهنگ و آداب و رسوم سربازی در کشور همسایه‌مان ترکیه بپردازم؛ کشوری که بی‌شک حماسه‌ای همچون هشت سال دفاع مقدس ما را تجربه نکرده، اما سعی کرده است موضوع خدمت سربازی را با آداب و رسوم خاصی به‌عنوان یک پدیده بسیار جذاب در میان جامعه جانداخته‌و درونی کند. در مقاله‌ای که نوشته فاطمه احسن توران عضو هیئت علمی دانشگاه غازی آنکارا بود در این زمینه به نکات جالبی اشاره شده‌بود.

—————

سربازها زمانی تکمیل می‌شود که خانواده‌ها روز قبل از اعزام به خدمت فرزندانشان جشن می‌گیرند و او را به هر روش ممکن آماده رفتن می‌کنند. در نقاط مختلف آناتولی در مورد اعزام پسران به خدمت سربازی آداب و رسوم خاصی وجود دارد. به جوانی که قرار است به خدمت سربازی برود، در خانه ارزش و احترام خاصی داده می‌شود. این جوان به دیدار دوستان، آشنایان و بستگان رفتن و از آنها حلالیت می‌طلبد. مراسم جشن شب اعزام با حضور خانواده و فامیل برگزار می‌شود و در برخی مناطق خاص گروهی با طبل و دهل جوان سرباز را مشایعت می‌کنند. هدف از این مراسم این است که اولاً همه از رفتن وی به خدمت سربازی باخبر شوند و همچنین شور و اشتیاق جوان برای رفتن به سربازی افزایش یابد.

در مراسم جشن، مدعوین هم هرچه که فکر می‌کنند در دوران سربازی مورد نیاز جوان است مانند لباس زیر، حوله، جوراب، چای، شکر و پول برایش هدیه می‌گیرند. در برخی از شهرهای خاص حتی این مراسم به اندازه جشن ازدواج برای خانواده‌ها مهم است تا جایی که برای جوان سرباز مراسم خواندن دعا و قرآن و حنابندان

در ترکیه نگاه‌ها به خدمت سربازی درست مثل انجام یک آیین اعتقادی و مذهبی است و جوان بعد از سرباز شدن از جایگاه مقدسی در بین مردم برخوردار می‌شود. در ترکیه سرباز بودن به اندازه‌ای مهم و مقدس است که فارغ‌التحصیلان دانشگاه بلافاصله بعد از اتمام دروس خودشان پیشقدم می‌شوند برای اعزام به خدمت. در آناتولی اعتقاد بر این است که مردم ارتش را به‌وجود می‌آورند و لازمه کشور خوب ارتش را کامل است. «هر ترک سرباز به دنیا می‌آید» ضرب‌المثلی است که از دوران کودکی با پسران ترک عین می‌شود و آنها از همان دوران در خردشان می‌بینند که اگر ترک واقعی هستند باید سرباز شوند.

اگر چه طبق قوانین داخلی ترکیه تمامی مردانی که شهروند جمهوری ترکی هستند باید خدمت نظام وظیفه برونند و دوران سربازی را سپری کنند اما از جهت دیگر آنها با توجه به احترام و جایگاه اجتماعی منحصر به‌فردی که در دوران سربازی نصیب‌شان می‌شود، خودشان به استقبال این دوران می‌روند.

مادران ترک وقتی می‌بینند هر جوانی که به سربازی می‌رود دارای جایگاه اجتماعی و صاحب

بر گزار می‌کنند و تمامی همسایه‌ها، دوستان و آشنایان به این مراسم دعوت می‌شوند، سپس دوستان، آشنایان و بستگان هر کدام به نوبت جوانی را که عازم سربازی است به‌عنوان میهمان به خانه خود دعوت می‌کنند. بعد در روزی که قرار است، جوان خانه خود را ترک کرده و عازم سربازی شود، تعدادی از دوستان و فامیل برای بدرقه او به خانه‌اش می‌روند.

در نهایت در روز اعزام همه فامیل و اهل محله کنار اتوبوس جمع می‌شوند و بر پشت جوان عازم خدمت پرچم کشور شان را گره می‌زنند تا پشتون‌هایش باشد و رقص دسته جمعی می‌کنند و صدای بلند فریاد می‌زنند: «بزرگ‌ترین سرباز، سرباز ماست»، «همه چیز فدای وطن».

اینها تنها گوشه‌ای از مراسم‌های خاص مردم یک کشور در مورد مسئله سربازی است که هر کدام از این رفتارها قطعاً در روحیه شجاعت و مقاومت جوان سرباز تأثیر گذار است.

■ **فرهنگ ۸ سال حماسه ر ا احیا کنیم**
فرزاهای هشت سسال دفاع مقدس ما به قدری زیبا و شگفت‌انگیز است که نمونه آن را شاید در هیچ کجای جهان نتوان پیدا کرد. در آن دوران پدران و مادران با چنان اشتیاقی فرزند دلیند عقب بمانند به نوعی او را ترسو و دور از مردانگی می‌دانند. به همین خاطر اگر فرزندان آنها از رفتن به خدمت سربازی امتناع یا از سربازی فرار کنند، می‌گویند که شیر خود را به آنها حلال نمی‌کنند.

در بین ترک‌ها جوانانی که خدمت سربازی خود را تمام‌نکرده باشند، انسان کامل محسوب نمی‌شوند چون از همان دوران کودکی به پسران خود اجازه می‌دهند تا سربازی را برای جوانان تبیین و خود را رفتارهای زیبای آن ایام را در خانواده‌ها احیا کنیم. بدون شک این مهم نه تنها بر دوش خانواده‌ها بلکه وظیفه مسئولان و به‌ویژه متولیان خدمت سربازی است. از سوسوی نظام آموزشی کشور نیز نقشی مهم و اساسی در این زمینه دارد و کتاب‌های درسی می‌تواند بازتاب‌دهنده سخنان آنها اهمیت داده نمی‌شود و نزد جامعه‌و و عظمت خدمت به دین وطن باشد.

■ **جامعه‌شناس و استاد دانشگاه**